

รายวิชา การงานอาชีพ

รหัสวิชา ง๒๒๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง มรดกภูมิปัญญา

ทางวัฒนธรรม (๑)

ครูผู้สอน ครูณภัทร กาญจนะพังคะ

ครูรัชนี อินทร์เนตร

มรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรม (๑)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถบอกลักษณะของมรดก
ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในสาขาต่าง ๆ ได้
๒. นักเรียนสามารถคิดประเมินคุณค่าประโยชน์
ของตัวอย่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

๓. นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
สื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียนได้
๔. นักเรียนมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่น
ในการทำงาน

คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
มีที่ประเภท ?

**มรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมของประเทศไทย**

ประจำปีพุทธศักราช

๒๕๕๗

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

มรดกภูมิปัญญาไทย 2557

เผยแพร่โดย : อะกัมพ์มะะ สตุติโอ

เผยแพร่วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=z0eClTCgu1k>

มรดกภูมิปัญญา

ทางวัฒนธรรม

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หมายถึง

การปฏิบัติ การเป็นตัวแทนการแสดงออก ความรู้
ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุสิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่
ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น ถูกถ่ายทอด
จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ทำให้เกิดความรู้สึก
มีอัตลักษณ์และความต่อเนื่อง

กระทรวงวัฒนธรรม ได้จำแนกลักษณะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ออกเป็น ๗ สาขา ได้แก่

- สาขาศิลปะการแสดง
- สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม
- สาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน
- สาขาการละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว
- สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและงานเทศกาล
- สาขาความรู้และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- สาขาภาษา

(๑) สาขาศิลปะการแสดง

เช่น ดนตรี
นาฏศิลป์
ละคร

(๒) สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม

เช่น ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า

เครื่องจักสาน

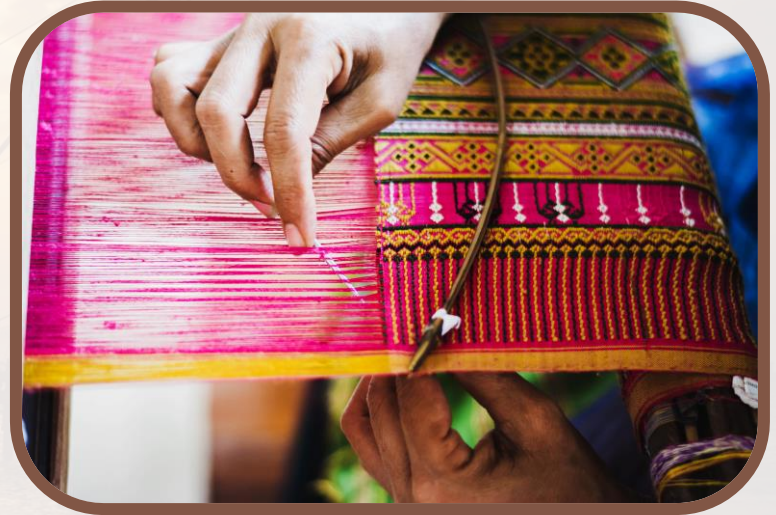
เครื่องปั้นดินเผา

เครื่องโลหะ

เครื่องไม้

เครื่องหนัง

เครื่องประดับ

(๓) สาขารรณกรรมพื้นบ้าน

ซึ่งถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้าน

เช่น นิทาน

ตำนาน

สุภาษิต

ปริศนาคำทาย

ที่มา <https://thethaiger.com/th/news/627982/>

(๔) สาขากการละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

จัดอยู่ในสาขากีฬาภูมิปัญญาไทย

เช่น มวยไทย

หมากเก็บ

เสือกินว้าว

(๕) สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและงานเทศกาล

เช่น มารยาท

ขนบธรรมเนียมประเพณี

งานเทศกาล

(๒) สาขาความรู้และแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

เช่น อาหารและโภชนาการ
การแพทย์แผนไทยและ
การแพทย์พื้นบ้าน
โหราศาสตร์และดาราศาสตร์

(๗) สาขาภาษา

เป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อสารในวิถีการดำรงชีวิตของชนกลุ่มต่าง ๆ

เช่น ภาษาไทย

ภาษาท้องถิ่น

ภาษากลุ่มชาติพันธุ์

กิจกรรม

บัตรกิจกรรม

กิจกรรมกลุ่ม ไชปริศนามรดกภูมิปัญญา

- แบ่งกลุ่มนักเรียน ๖ กลุ่ม เพื่อมารับแผ่นไชปริศนามรดกภูมิปัญญา และใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- นักเรียนแต่ละกลุ่มค้นคว้าในคาบเรียนนี้ และนำเสนอหน้าชั้นเรียน ในคาบเรียนหน้า กลุ่มละไม่เกิน ๕ นาที โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มค้นคว้า ๑๕ นาที

กิจกรรมไฮบริด มรดกภูมิปัญญา

กิจกรรม “แผนไฮบริด มรดกภูมิปัญญา”

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ภูมิปัญญาสร้างอาชีพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม(๑)
รายวิชา การงานอาชีพ ๔ รหัสวิชา ง๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

แผนไฮบริด มรดกภูมิปัญญา

ประกอบกิจกรรมกลุ่มไฮบริด มรดกภูมิปัญญา (๕ คะแนน)

๑. ชื่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
(ยกตัวอย่าง ๑ รายการ ในสาขาที่ได้รับ
มอบหมาย)

๖. ความคิดรวบยอดของกลุ่มมรดก
ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนี้สามารถสร้าง

๒. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมี ๖
สาขา เป็นสาขาด้านใด

๕. นักปราชญ์หรือผู้มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้
ยกตัวอย่างเพียง ๑ ท่าน

๔. ประโยชน์หรือคุณค่ามรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมนี้ ได้แก่อะไรบ้าง

๓. อธิบายข้อมูลลักษณะมรดกภูมิ
ปัญญาทางวัฒนธรรมที่กลุ่มค้นคว้ามา

หมายเหตุ นักเรียนนำเสนอข้อมูลในคาบเรียนถัดไปกลุ่มละไม่เกิน ๕ นาที มีสื่อประกอบการอธิบาย เช่น สื่อ
วัสดุอุปกรณ์ เช่น กระดาษ หรือ ภาพประกอบ หรืออุปกรณ์สิ่งของ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เป็นต้น

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

ความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายถึง การปฏิบัติ การเป็นตัวแทนการแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุสิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น ซึ่งชุมชน กลุ่มชน และ ในบางกรณีปัจเจกบุคคลยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของตน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งนี้ เป็นสิ่งที่ชุมชนและกลุ่มชนสร้างขึ้นมาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน เป็นปฏิสัมพันธ์ของพวกเขาที่มีต่อธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของตน และทำให้คนเหล่านั้นเกิดความรู้สึกมีอัตลักษณ์และความต่อเนื่อง ดังนั้นจึงก่อให้เกิดความเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๙)

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

ลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำแนกออกเป็น ๖ สาขา ได้แก่ (๑) วรรณกรรม
พื้นบ้านและภาษา (๒) ศิลปะการแสดง (๓) แนวทางปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล (๔)
ความรู้และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล (๕) งานช่างฝีมือดั้งเดิม และ (๖) การเล่นพื้นบ้าน
กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

๑. วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา

วรรณกรรมพื้นบ้าน หมายถึง วรรณคดีหรือศิลปะอันเป็นผลงานที่เกิดจากการคิดและจินตนาการ แล้วนำมาเรียบเรียง บอกเล่า บันทึก ขับร้อง หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่าง ๆ โดยทั่วไปแล้ว วรรณกรรมมี ๒ ประเภท คือ (๑) วรรณกรรมลายลักษณ์ เป็นวรรณกรรมที่บันทึกด้วยตัวหนังสือ และ (๒) วรรณกรรม มุขปาฐะเป็นวรรณกรรมที่เล่าด้วยปาก ไม่ได้มีการจดบันทึก ฉะนั้นวรรณกรรม จึงมีความหมายครอบคลุมถึงนิทาน ตำนานเรื่องเล่า เรื่องสั้น นวนิยายประวัติ บทเพลง คำคม เป็นต้น สำหรับวรรณกรรมของไทยนั้นมีทั้งประเภทร้อยแก้ว และร้อยกรอง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย มีทั้งวรรณกรรมในราชสำนัก และวรรณกรรมพื้นบ้าน อาทิ ศิลปินไทยหลักที่ ๑ อิเหนา รามเกียรติ์ พระปฐมสมโพธิกถา สุภาสิตพระร่วง พระอภัยมณี ลิลิตยวนพ่าย ตำนานพระพุทธสีหิงค์ ตำนานดาวลูกไก่ นิทานก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ ฯลฯ ล้วนแต่เป็นวรรณกรรมไทยที่ทรงคุณค่าทั้งสิ้น

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

ภาษา หมายถึงเครื่องมือที่มนุษย์ใช้สื่อสารในการดำรงชีวิต ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มชนต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนโลกทัศน์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชน ทั้งวจนภาษา (ภาษาที่ใช้ถ้อยคำ) และ อวัจนภาษา (ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำ) สำหรับประเทศไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ สามารถแบ่ง ประเภทได้ ดังนี้

“ภาษาไทย” หมายถึง ภาษาราชการที่ใช้ในประเทศไทย

“ภาษาไทยถิ่น” หมายถึง ภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารตามท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถสื่อความหมาย และสร้างความเข้าใจกันในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยแต่ละท้องถิ่นอาจพูดแตกต่างกันไปทั้งในด้านเสียงและคำ ได้แก่ ภาษาไทยภาคเหนือ ภาษาไทยภาคอีสาน ภาษาไทยภาคกลาง และภาษาไทยภาคใต้

“ภาษากลุ่มชาติพันธุ์” หมายถึง ภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้แก่ กลุ่มภาษาตระกูลไท กลุ่มภาษาตระกูลจีน-ทิเบต และกลุ่มภาษาม้ง-เมี่ยน

นอกจากนี้ ในภาษาไทยยังมีระดับของคำหรือศักดิ์ของคำที่ใช้เฉพาะแก่บุคคล กาลเทศะ อันเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาไทย เช่น มีการใช้คำราชาศัพท์ซึ่งกำหนดขึ้นไว้ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์ หรือระดับของการเรียกบุคคลแบบเครือญาติ พี่น้อง ลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย แม้ว่าบุคคลเหล่านั้น จะไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกันเลย

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

๒. ศิลปะการแสดง

ศิลปะการแสดง หมายถึง การแสดงละคร เช่น รำ และดนตรีที่แสดงเป็นเรื่องราว ทั้งที่เป็นการแสดงตามขนบแบบแผน และ/หรือมีการประยุกต์เปลี่ยนแปลง การแสดงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการแสดงต่อหน้าผู้ชมและมีจุดมุ่งหมายเพื่อความงาม ความบันเทิง หรือเป็นการแสดงที่ก่อให้เกิดการคิด วิพากษ์ จนนำไปสู่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสังคม ซึ่งเป็นได้ทั้งแบบดั้งเดิม หรือประยุกต์ ได้แก่ การละคร การดนตรี และการแสดงพื้นบ้าน ศิลปะการแสดงแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

“ประเภทดนตรีและเพลงร้อง” หมายถึง เสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรี และการขับร้อง ที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง ทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรือ เกิดอารมณ์ต่าง ๆ โดยมีบทบาทหน้าที่เพื่อ บรรเลงขับกล่อม ให้ความบันเทิง ประกอบการแสดงและประกอบพิธีกรรม ส่วนดนตรีแบ่งออกเป็น ดนตรีในการแสดง และดนตรีในพิธีกรรม เช่น การตีตุง เป่าแคน ตีระนาด เป่าขลุ่ย สีซอ และการร้อง เพลงกล่อมเด็ก

“ประเภทนาฏศิลป์และการละคร” หมายถึง การแสดงออกทางร่างกาย ท่วงท่า การเคลื่อนไหว ท่าเต้น ท่ารำ การเชิด การพากย์ การใช้เสียง การขับร้อง การใช้บท การใช้อุปกรณ์ ฯลฯ ซึ่งสื่อถึงเรื่องราว อารมณ์ความรู้สึก อาจแสดงร่วมกับดนตรีและการขับร้องหรือไม่ก็ได้ การแสดงแบ่งออกเป็นการแสดงในพิธีกรรม การแสดงที่เป็นเรื่องราวและไม่เป็นเรื่องราว เช่น ละครใน ลิเก โขน ลำตัด หมอลำ มโนราห์ รongเง็ง ฟ้อนรำ เป็นต้น

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

๓. แนวทางปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล

แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล หมายถึง การประพฤติปฏิบัติ ในแนวทางเดียวกันของคนในชุมชนที่สืบทอดต่อกันมา บนหนทางมงคลวิถี จนนำไปสู่สังคมแห่งสันติสุข แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชุมชนและชาติพันธุ์นั้น ๆ โดยแบ่งได้ดังนี้

มารยาท หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ดั่งงามต่อผู้อื่น เช่น การพูด การไหว้ การกราบการเดิน การนั่ง การหมอบ มารยาทบนโต๊ะอาหาร เป็นต้น

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง การประพฤติปฏิบัติ และการกระทำกิจกรรมที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา ในวิถีชีวิตและสังคมของชุมชนนั้น ๆ ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล ประเพณีเกี่ยวกับวงจรชีวิต และประเพณีเกี่ยวกับการทำมาหากิน

- ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันพระ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา
- ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ แห่เทียนพรรษา ผีตาโชน สารทเดือนสิบ ชักพระ บุญพระเวสเทศน์มหาชาติ
- ประเพณีเกี่ยวกับวงจรชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เช่น ตัดผมไฟ โคนจุก งานศพ งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ สืบชะตา การบวชนาค บังสุกุล บายศรีสู่ขวัญ ผูกเสี้ยว
- ประเพณีเกี่ยวกับการทำมาหากิน เช่น พิธีไหว้ครุ ทำขวัญข้าว แห่นางแมวขอฝน บุญบังไฟ พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

๔. ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล หมายถึง องค์ความรู้ วิธีการ ทักษะ ความเชื่อแนวปฏิบัติและการแสดงออกที่พัฒนาขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อม ตามธรรมชาติและเหนือธรรมชาติ สามารถแบ่งได้ดังนี้

- **อาหารและโภชนาการ** หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์บริโภค รวมทั้งวิธีการปรุงอาหาร วิธีการบริโภค และคุณค่าทางโภชนาการ เช่น คนไทยในภาคอีสาน อาหารหลักของคนอีสานคือ ข้าว โดยเฉพาะกลุ่มอีสานที่พูดภาษาลาว ผู้ไท ที่นิยมบริโภคข้าวเหนียว เป็นต้น

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

• การแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน

“การแพทย์แผนไทย” หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์และ/หรือ สัตว์ ด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

“การแพทย์พื้นบ้าน” หมายถึง การดูแลสุขภาพตนเองในชุมชนแบบดั้งเดิม โดยอาศัยความเชื่อ พิธีกรรม และทรัพยากรที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นจนกลายเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิต

• โหราศาสตร์และดาราศาสตร์

“โหราศาสตร์” หมายถึง ความรู้ในการทำนายโชคชะตา ทำนายอนาคตของบุคคลและบ้านเมือง โดยอาศัยตำแหน่งของดวงดาวในวันเวลาที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ

“ดาราศาสตร์” หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวกับการสังเกต การอธิบายธรรมชาติของดวงดาวและท้องฟ้า เช่น การเกิดสุริยุปราคา การพยากรณ์อากาศ

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

- **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ** หมายถึง ความรู้การจัดการระบบนิเวศ เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- **ชัยภูมิและการตั้งถิ่นฐาน** หมายถึง ความรู้และความเชื่อในการเลือกที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของชุมชน

๕. งานช่างฝีมือดั้งเดิม

งานช่างฝีมือดั้งเดิม หมายถึง ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือช่าง การเลือกใช้วัสดุ และกลวิธีการสร้างสรรค์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น สะท้อนพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชน โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น แล้วพัฒนาเป็นความชำนาญเฉพาะบุคคล จนเกิดเป็นงานช่างฝีมือที่มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น เช่น การทอผ้าไหมหรือผ้าฝ้าย การทำเครื่องจักสานจากหวายหรือกระจูด การทำเครื่องเงินและเครื่องทองเหลือง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องหนัง งานแกะสลักไม้ เป็นต้น

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

๖. การเล่นพื้นบ้านกีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หมายถึง การเล่นเกมกีฬาและศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่มีการปฏิบัติกันอยู่ในประเทศไทย และมีเอกลักษณ์สะท้อนวิถีไทย แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

“การเล่นพื้นบ้าน” หมายถึง กิจกรรมการเคลื่อนไหวทางกายที่ทำด้วยความสมัครใจ ตามลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ โดยไม่มีกฎกติกาที่แน่นอน แต่เป็นการตกลงในกลุ่มผู้เล่นในบางครั้ง เช่น หมากเก็บ มอญซ่อนผ้า ม้าก้านกล้วย โพงพาง รีรีข้าวสาร ซ่อนหาหรือโป้งแปะ

“กีฬาพื้นบ้าน” หมายถึง การแข่งขันทักษะทางกายที่ต้องใช้ความสามารถทางการเคลื่อนไหว มีลักษณะของการแข่งขัน ที่มุ่งหวังผลแพ้ชนะโดยมีกฎกติกาที่เป็นลักษณะเฉพาะถิ่น เช่น วิ่งวัว วิ่งควาย ตีจับ ตะกร้อลอดห่วง แย่ล้งรู ว้าวไทย หมากกรุก

“ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว” หมายถึง วิธีการหรือรูปแบบการต่อสู้ที่ใช้ร่างกายหรืออุปกรณ์ โดยได้รับการฝึกฝนตามวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดกันมา เช่น กระบี่กระบอง มวยไทย

สรุปบทเรียน

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ด้วย เกม ๒ คำถาม ตกไม้แตก

ข้อความดังกล่าว หมายถึงมรดกภูมิปัญญาสาขาไหน

ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือช่าง การเลือกใช้วัสดุ และกลวิธีการสร้างสรรค์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น ได้รับการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น แล้วพัฒนาเป็นความชำนาญเฉพาะบุคคล มีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น

เฉลย งานช่างฝีมือดั้งเดิม

ข้อความดังกล่าว หมายถึงมรดกภูมิปัญญาสาขาไหน

การเล่นเกี๊ยะและศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่มีการปฏิบัติกันอยู่ในประเทศไทย และมีเอกลักษณ์สะท้อนวิถีไทย

เฉลย การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน
และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

ข้อความดังกล่าว หมายถึงมรดกภูมิปัญญาสาขาไหน

การแสดงละคร เต็ม รำ และดนตรีที่แสดงเป็นเรื่องราว มีจุดมุ่งหมายเพื่อความงาม ความบันเทิง หรือเป็นการแสดงที่ก่อให้เกิดการคิด วิพากษ์ จนนำไปสู่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสังคม

เฉลย ศิลปะการแสดง

ข้อความดังกล่าว หมายถึงมรดกภูมิปัญญาสาขาไหน

วรรณคดีหรือศิลปะอันเป็นผลงานที่เกิดจากการคิด
และจินตนาการ แล้วนำมาเรียบเรียง บอกเล่า บันทึก ขับร้อง
หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่าง ๆ

เฉลย วรรณกรรมพื้นบ้าน

ข้อความดังกล่าว หมายถึงมรดกภูมิปัญญาสาขาไหน

องค์ความรู้ วิธีการ ทักษะ ความเชื่อแนวปฏิบัติและ
การแสดงออกที่พัฒนาขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างคนกับ
สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและเหนือธรรมชาติ

เฉลย ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

ข้อความดังกล่าว หมายถึงมรดกภูมิปัญญาสาขาไหน

การประพาศติปฏิบัติ และการกระทำกิจกรรมที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาในวิถีชีวิตและสังคมของชุมชนนั้น ๆ ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล ประเพณีเกี่ยวกับวงจรชีวิต และประเพณีเกี่ยวกับการทำมาหากิน

เฉลย แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง “มรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรม (๒)”

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”
๒. ใบมอบหมายงานกิจกรรม “หยิบจับภูมิปัญญาสร้างอาชีพ”

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th